

เทศน์เช้า วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเราเดินทางกัน เห็นไหม เวลาเราเดินทางกันเราแสวงหากัน เราต้องใช้พลังงานของเรา เราจะอ่อนเพลียมาก เราจะทุกข์ของเรา แต่ถ้าในวิภวภูต ในพระไตรปิฎก วิภวภูตนะเหมือนกับคนเดินกลางทะเลทราย เหนื่อยมาก แล้วระยะทางยังต้องเดินไปอีก มันทุกข์มากนะ ในวิภวภูตที่จะต้องเกิดต้องตาย แต่เราก็ไม่เข้าใจกัน หรือเข้าใจมันก็ไม่ซึ่งใจหрок เพราะอะไรนะ? เพราะเราไม่เคยเห็น เพราะเราไม่เคยทำ

เวลาครูบาอาจารย์ของเราที่ประพฤติปฏิบัติมา มันไปเห็นนะ ถ้ามันไม่ไปเห็น ไม่ไปเห็น เชื่อใจ ไม่ไปเห็นต้นเหตุ มันจะแก้กิเลสไม่ได้ การไปเห็นต้นเหตุ การไปแก้ไขเชื่อใจอันนั้น เพราะว่ามีเชื่อใจอย่างนี้ จิตเราต้องเกิดต้องตายตลอดไป ในวิภวภูตเวลาเราทุกข์เราร้อนกัน เราอ่อนระโหยโรยแรงกัน เราเดินทางกัน เราต้องเพลียมาก เพราะเราแสวงหา การแสวงหาอย่างนี้ การแสวงหาเพราะว่าเรายังมีความรู้สึก เรามีความพอใจ เราถึงแสวงหา คนที่เขาไม่แสวงหา เห็นไหม คนเขาอยู่เฉยๆ เขาบอกเขาอยู่มีความสุขสบาย คนที่เขาอยู่เฉยๆ แล้วเขาบอกว่าเขาพอแล้ว เขอ้อมเต็มแล้ว มันเป็นไปได้

การแสวงหา เห็นไหม เวลาวิปัสสนาขึ้นมา มันต้องรู้จริงเห็นจริง แล้วมันปล่อยวางไว้ตามความเป็นจริง แต่ของเราพุทธเข้าใจกัน ชาวพุทธ เห็นไหม พระพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยวาง มันปล่อยวาง ปล่อยวางแบบเล็กๆ ถ้าเล็กๆ เห็นไหม ถ้าเราอยู่เฉยๆ คือการปล่อยวาง มันปล่อยวางแบบโก้ โก้ปานะเวลามันจนตรอกขึ้นมา มันจะเอาหัวซุกเข้าไปในใบไม้ มันคิดว่ามันหลบภัยได้ แล้วนะ ตัวมันทั้งตัวเลยโผล่มาให้เขาเห็น แต่มันเอาหัวมันซุกเข้าไป นี่ก็เหมือนกัน การปล่อยวางของเรา เราก็ปล่อยวางแบบนั้น เพราะเราปล่อยวางด้วยความเข้าใจของเรา แต่สัตว์ที่มันจะทำร้ายมันเห็นนะ มันคาบไปกินได้สบายๆ เลย

ในวิญญูะก็เหมือนกัน การปล่อยวางแบบเรา การปล่อยวางแบบไม่ทำอะไรเลย มันการปล่อยวางแบบกิเลส ถ้าการปล่อยวางแบบธรรมเห็นใหม่ มันแสวงหาขึ้นมาอย่างนี้ มันจะมีความซึ่งใจ มีความคั่นคว่ำ มีการกระทำ พอมีการกระทำเข้าไปแล้ว มันจะไปเห็นตัวตนของเรา ถ้าตัวตนของเรานะ การชำระตัวตนของเรา การชำระความสะอาด คุณิ ครอบงายของเรา เราทำความสะอาดขึ้นมาเราอาบน้ำวันละกี่หน เหงื่อไหลมันก็ขับออกมาตลอดไป

จิตก็เหมือนกัน มันมีกิเลสของมันขึ้นมา คุณิ เวลาเราสบายใจขึ้นมา เรามีความสะอาดขึ้นมา เราบอกว่าเราพอใจๆ เรามีความสุขมาก มีความสุขใจเห็นใหม่ แต่ก็ชั่วคราว ประเดี๋ยวมันก็มีความทุกข์ขึ้นมา มันก็ขับไล่ออกมา เพราะอะไร? เพราะมันไม่ได้ทำความสะอาดใจ สิ่งที่เป็นเชื้อไขอยู่ในหัวใจอันนี้ มันจะต้องมีความศรัทธา มีความเชื่อมั่นถึงย้อนกลับเข้าไปได้ ถ้าไม่มีศรัทธาไม่มีความเชื่อนะ มันไปลุ่มคล่ำอยู่ภายนอกใจ

คุณผลไม้ดี เราไปลุ่มคล่ำกันที่เปลือก เวลาเขาบอกมังคุดเขากินกันที่เนื้อนะ แต่คนไม่เป็นเขาบอกอยู่นั้นไม่เป็นมันกินเปลือกเลย มันกัดเปลือกเลย มันนึกว่าผลไม้นี้กินได้

นี่ก็เหมือนกัน อาการของใจไม่ใช่ตัวใจ ความรู้สึกของใจไม่ใช่ตัวใจ สิ่งที่ทำๆ ต่างๆ ที่เราสัมผัสกันเป็นอาการของใจทั้งหมด ถ้าเป็นอาการของใจทั้งหมด ถ้ามันปล่อยวางขึ้นมา มันปล่อยวางได้ คุณิ มือเราหยิบของ เราปล่อยของนั้น มือเราก็ว่างขึ้นมา เห็นใหม่ อารมณ์ความรู้สึกความคิดเกิดมาจากไหน ความคิดไม่ใช่ใจ เวลามันคิดขึ้นมา มันคิดมาจากไหน เวลาไม่คิดขึ้นมาใจทำไมมันยังมีอยู่ละ นี่อาการของใจ

เปลือกอันนี้ เวลาความคิดขึ้นมา เราก็คิดขึ้นมา จะทำอะไรก็ต้องความคิด เราใช้มือทำงาน เวลาจิตเวลาความรู้สึกมันก็ใช้อาการของใจทำงาน เห็นใหม่ เวลาทำงานฟุ้งซ่านมันก็เอาความเหน้อยล้า เอาความอ่อนอกอ่อนใจมาให้กับหัวใจ แต่ถ้ามีความสุขขึ้นมามันก็ปล่อยวางชั่วคราวๆ สิ่งที่ปล่อยวางอย่างนี้ มันปล่อยวางจากเปลือก ปล่อยวางจากภายนอก มันปล่อยวางแบบกิเลสใจ มันไม่ปล่อยวางแบบสัจจะความจริง

แต่เวลาทำความสงบของใจ มันต้องผ่านอาการนี้เข้าไป อาการของใจ เปลือกผลไม้มันต้องปอกเปลือกผลไม้มัน เราถึงกินเนื้อผลไม้นั้น ว่าเนื้อผลไม้นั้นจะมีรสหวาน รสเปรี้ยว รสขม รสอย่างไรแล้วแต่ผลไม้นั้น จิตก็เหมือนกัน เวลาเรากำหนดพุทโธ เราพยายามตั้งสติขึ้นมา เราพยายามจะปอกเปลือกนั้นเข้าไปถึงอาการของใจ ปอกเปลือกอาการของใจเข้าไปถึงตัวใจ ถ้าเข้า

ไปถึงตัวใจแล้ว สิ่งนี้มันจะเป็นความรู้สึกของใจนะ มันเป็นสันทิฏฐิโก มันเป็นปัจจุตตัง เป็นที่จิตที่สัมผัส

แต่เวลาเราอ่าน ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากัน มันเป็นการคาดหมาย รู้ว่าว่างๆ คำว่าว่างของเรา ว่างนะ คำว่าว่าง เด็กมันก็บอก มันก็ว่าง คุณิ เวลาเด็กมันเล่นขายของกัน มันเล่นกันสมมุติกัน มันมีเงินเป็นปึกๆ เลย เห็นไหม ไอ้เราก็ว่ามีเงินของเรา เงินของเด็กหรือเงินของเรา คำว่าสมมุติว่าเงิน เงินของเราคือเงินแท้ๆ เงินของเราคือเงินที่ใช้จ่ายในประเทศไทยนี้ เงินของเด็กมันไปเก็บเศษกระดาษมาพับๆ แล้วมันก็เอามาเป็นเงินนะ

นี่ก็เหมือนกัน คำว่าว่างของเด็กมันก็ว่างอย่างนั้น แล้วเราก็คิดว่า พอคำว่าว่างเหมือนกันแต่ผลต่างกัน ผลความรู้สึกนี้ต่างกัน ถ้าผลความรู้สึกต่างกัน มันอะไรเป็นเครื่องสัมผัสละ มันสัมผัส ความรู้สึกอันนี้มันก็เพราะมันมีกำลังขึ้นมาไง เพราะเงินจริงๆ ขึ้นมามันแลกนะ แม้มันจะแลกเปลี่ยนต่างประเทศก็ได้ แลกเป็นเงินไปใช้จ่ายในทั่วโลกก็ได้ แต่กระดาษนั้นไปแลกอะไรไม่ได้หรอก กระดาษนั้นมีแต่เผาไฟทิ้งเฉยๆ เห็นไหม

ความว่างของเรา ความว่างของเด็กๆ แหม...เราว่าว่างๆ กัน แล้วก็ทำอะไรกันไม่ได้เลย เพราะอะไร? เพราะมันแลกไม่ได้ มันไปเปลี่ยนเป็นเงินอื่นไม่ได้ มันไปฝากธนาคารเขาก็ไม่รับ แต่ถ้าเป็นเงินแท้ๆ เห็นไหม พอจิตมันสงบขึ้นมา มันแลกได้ มันเปลี่ยนได้ เพราะความรู้สึกอันนี้มันรู้สึกได้ไง เพราะความรู้สึกนี้มันสัมผัสได้ พอสัมผัสมันมีกำลังขึ้นมา เงินแท้ๆ ไปที่ไหนเขาก็ปรารถนานะ

จิตที่สงบขึ้นมาจริงๆ มันมีกำลังของมัน กำลังสมาธิมันมีกำลังของเขา กำลังสมาธิมันมีกำลังขึ้นมา มันจะรับรู้สิ่งต่างๆ ถ้ามีวิปัสสนาไปมันจะไปเห็นสิ่งต่างๆ มันแลกได้ มันมีคุณประโยชน์ขึ้นมา มันแลกคือมันสัมผัสขึ้นมา มีความสุขขึ้นมา มันอึดเต็มขึ้นมา ถ้าคนทำความสงบของใจ ถ้ายังทำมากขึ้นไม่ได้ไปกว่านี้ละ เวลาเราแก่เฒ่าขึ้นมา คนเราเวลาเราทุกข์ยากขึ้นมา ร่างกายถ้าเรามีเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา ตรงไหนที่ผิดปกติเราก็ต้องแก้ไขตรงนั้นใช่ไหม ตรงไหนที่เป็นสิ่งที่ดี เราก็รักษาไว้ใช่ไหม

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นคุณสมบัติของใจ จิตมันเคยสัมผัสความสงบเข้ามา เวลาเราตื่นชีวิต ถ้าเราคิดถึงตรงนั้น เราเกิดเป็นพรหมนะ เวลาออกจากจิต เห็นไหม ออกสัตว์ สัตว์ที่อยู่ประตูออกนั้น เวลาเปิดประตูออกนั้นจะออกก่อน จิตก็เหมือนกัน เวลาตายมันรู้ความรู้สึกใดเสียก่อน ถ้า

เสวยอย่างนั้นคนทำความชั่วไว้มหาศาลเลยแต่ถ้าเคยมีทำความดีบ้าง เวลาคิดถึงความดีมันจะเสวยความดีก่อน เป็นความดีเราก็เกิดในสถานะที่ดี แต่ทุกซั่ๆ ยากๆ ไร เพราะอะไร? เพราะมันเกิดในสถานะนี้แต่มันทำความชั่วไว้

แต่ถ้าทำความดีตลอดไป เกิดในสถานะที่ดีด้วย แล้วยังมีสภาวะสิ่งๆ ต่างๆ สังคมที่ดี ฟังดี ดูสังคมที่ดี เห็นใหม่ สังคมที่ไปเกิดนั้น เกิดในประเทศอันสมควร เกิดในสังคมที่ไหน เกิดสังคมชาวพุทธเรา สังคมชาวพุทธเราจะมีวิฤตขนาดไหน ก็ไม่เคยบรรพมาพันกันถึงไม่มีที่สิ้นสุด ดูประเทศอื่นเขาสิ เวลาเขาเกิดสงครามขึ้นมา นั้นประเทศอันสมควรจากภายนอก

ประเทศอันสมควรจากภายใน เห็นใหม่ เกิดในพ่อแม่ที่เป็นสัมมาทิฏฐิ พ่อแม่ที่เป็นสัมมาทิฏฐิจะพาลูกพาเข้าไปสิ่งที่ดี พ่อแม่เป็นมิชฌาทิฏฐิ เห็นใหม่ ดูสิ มิชฌาทิฏฐิ เขาเห็นต่าง เห็นต่างจากศาสนาของเรา เห็นต่างๆ ไปหมดเลย แล้วก็พากันไปอย่างนั้น แม้แต่สิ่งๆ ที่การกระทำอยู่ก็เป็นการอ่อนวอน เป็นการด้นเดา เป็นการคาดหมาย

แต่ครูบาอาจารย์ของเรา ไม่มีการคาดหมาย เพราะอะไร? เพราะจิตมันสัมผัส จิตมันได้ แก่ไข่ออกมา สิ่งๆ ที่แก่ไข่ออกมา มันสัมผัสขึ้นมา เหมือนพ่อแม่ที่รักลูก พ่อแม่เป็นสัมมาทิฏฐิจะรักลูกมาก จะพยายามจะเลี้ยงลูกขึ้นมาให้ลูกเข้มแข็งขึ้นมา ให้ลูกอยู่ในสังคมให้เอาตัวรอดได้

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติของครูบาอาจารย์ พ่อแม่ครูจารย์ พ่อแม่เลี้ยงลูกกันมา เห็นใหม่ เราว่าสังคมนี้พ่อแม่เลี้ยงลูกกัน ครอบครัวเราต้องรักกัน ผูกพันกัน เวลาออกบวชแล้วใครจะดูแล เห็นใหม่ พ่อแม่ก็เลี้ยงได้แต่ร่างกายนะ พยายามฝึกฝนให้เขามีศีลธรรม มีจริยธรรม แต่พ่อแม่ครูจารย์นี้เห็นใหม่ เลี้ยงทั้งร่างกายด้วย เลี้ยงทั้งจิตใจด้วย เพราะอะไร? เพราะคิดดีคิดชั่ว

การคิดดีคิดชั่วเห็นใหม่ เกิดประเทศอันสมควร เกิดได้จากภายนอก เกิดได้จากภายใน นี่ก็คิด คิดผิดพลาด แม้แต่คิดดี แต่กิเลสมันพาให้ขับไสออกมาเป็นความผิดพลาด เห็นใหม่ ครูบาอาจารย์ก็ยังคอยแนะนำ คอยสั่งสอน นี่พ่อแม่ครูจารย์ไร สิ่งๆ ที่พ่อแม่ครูจารย์ สิ่งสำคัญอันนี้สำคัญมาก เพราะเลี้ยงทั้งร่างกาย เลี้ยงทั้งจิตใจ เลี้ยงจิตใจเลี้ยงตรงไหน จิตใจเลี้ยงยังไร จิตใจเลี้ยงขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา สัมผัสสมาธิขึ้นมา จิตมันจะมีความสุข

จิตที่มีความสุขนะ คนเราแบกสัมภาระไว้เต็มร่างกายเลย แล้วมันปลง วางได้จะมีความสุขใหม่ จิตนี้เวลาความคิดมันหน่วง มันกด มันถ่วง มันหน่วงในหัวใจตลอดมา แล้วจิตนี้มันเคย

ปล่อย่างได้ มันจะเกิดความมหัศจรรย์ เหมือนกับเราไปพบสมบัติที่มหาศาล มีคุณค่ามหาศาลเลย เราจะทิ้งมาก พอเราทิ้งมาก อันนี้มันจะทำให้เรามีกำลังใจ จะมีให้เราฮึกเหิม ทำให้เราพยายามประพฤติปฏิบัติเข้าไป

แล้วถ้าวิปัสสนาขึ้นไปได้ มันจะปลดเปลื้อง มันจะปลด มันจะชำระกิเลสเป็นชั้นเป็นตอน ขึ้นไป เห็นไหม ครูบาอาจารย์นี้ซึ่งใจกันตรงนี้ แต่ว่าเราเดินผ่านไปตามสถานีต่างๆ คูสิ ครูดเมตต์ เห็นไหม มีสถานีรตเมตต์ ที่พักรตเมตต์ มันจอดเป็นป้ายๆ ไป นี่ก็เหมือนกัน เวลาประพฤติปฏิบัติ ไป โสดาบัน สกิทา อนาคา มันเป็นป้ายๆ ไป แล้วเราเดินตามมา มันก็เป็นความมหัศจรรย์ของเรา แต่ทำไมมันมีป้ายละ ทำไมมีรตเมตต์ที่ขับไปข้างหน้าละ ทำไมมีครูบาอาจารย์ที่ผ่านมาแล้วละ มันจะซึ่งใจขนาดนี้ไง

มันจะซึ่งใจมันจะเห็นกัน เพราะสิ่งนี้เราทำมา มันว่าเป็นมหัศจรรย์ มหัศจรรย์ขนาดไหน แต่มีผู้ที่เดินผ่านไปต่างๆ นะ แล้วใครเดินผ่านไปละ ก็ต้องมีรตเมตต์ถูกต้องที่เดินผ่านไป แล้วเราเดินผ่านมา ที่แก้ไข อาหารของใจมันเป็นอย่างนี้ อาหารของใจที่ว่ามันปลดเปลื้องในหัวใจขึ้นไป สิ่งที่ปลดเปลื้องมันถึงเห็นภพเห็นชาติใจ เห็นสิ่งต่างๆ ในวิภวภูที่มันต้องก้าวเดินไป

เราทุกข์เราย้อนขนาดไหน สิ่งนี้มันเป็นเรื่องของปกติ มันเป็นเรื่องของอนิจจัง สิ่งต่างๆ นี้เป็นอนิจจังนะ เราต้องเกิดต้องตายเป็นสภาวะแบบนี้ จะเกิดดีเกิดชั่ว เกิดต่างๆ ขึ้นมา เราเกิดมา สภาวะแบบนี้ แล้วเราถ้าเราแก้ไขขึ้นไป เราจะซึ่งในศาสนา ๒ ประการ ประการหนึ่งคือสังฆกรรม ความจริงอันนี้มันถูกต้อง แล้วมันคุณประโยชน์มหาศาล อีกประการหนึ่งคือว่า จิตนี้มันได้เป็นผล

ดูอาหารที่เราตั้งอยู่ที่นี่ ถ้าเรายังไม่ได้กินอาหารนี้เข้าไป อาหารนี้เรายังไม่รู้รสของมัน นี่ก็เหมือนกัน ในศาสนานี้มันมีเกลือไปหมดเลย นั่นพระไตรปิฎกต่างๆ มีมหาศาลเลย แต่เราไม่ได้สัมผัสของเรา เราไม่ได้ปฏิบัติของเรา มันสัมผัสใจของเราไหม ถ้ามันสัมผัสใจของเรา เหมือนกับอาหารที่เรากินเข้าไปในกระเพาะของเรา มันจะมีรสชาติของมัน มันจะให้เรามีความสุขขึ้นมาเห็นไหม นี่สังคมาจากภายนอก

สิ่งที่เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ ที่มีอำนาจาสนา เกิดในประเทศอันสมควร แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาในหัวใจของเรา สิ่งนี้มันย้อนเข้ามาในใจของเรา เราจะไปอยู่อีกชั้นหนึ่งเห็นไหม มันเป็นการยืนยันได้เลย มันถึงว่าหลอกกันไม่ได้ไง ครูบาอาจารย์จะหลอกเราไม่ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เคยหลอกใคร เวลาพูดไว้ ๑ ไม่มี ๒ แล้วถ้าปฏิบัติไปถึงความจริงอันนั้น แต่

ในปัจจุบันนี้การประพฤติปฏิบัติเรานี้ กิเลสมันขับไส กิเลสมันเบียดเบียน แล้วปฏิบัติไปก็เบียดเบียนไปตามกิเลส กิเลสมันเบียดเบียนไปนะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิเสชาพาราตบสแล้ว ปฏิเสธเรื่องของฌาน สมาบัติ เรื่องของต่างๆ ที่เป็นฤทธิ์เป็นเดช มีอภิญญา ๖ นี่เป็นเรื่องไร้สาระเลย เพราะมันไม่ใช่เรื่อง อริยสัจ อภิญญา ๖ นะ เป็นเรื่องไร้สาระ แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแล้ว ใจของครูบาอาจารย์ เราสิ้นจากกิเลสแล้ว อภิญญา ๖ นี่เป็นเครื่องมือ เห็นไหม เป็นเครื่องมือสื่อสาร เป็นเครื่องมือดักใจ เป็นเครื่องมือที่จะพยายามจะชักนำ เห็นไหม ที่เล็งใจ เล็งใจต้องอาศัยอย่างนี้เป็นเครื่องมือ

สิ่งที่เป็นเครื่องมือ เครื่องมือกับวิธีการ กับเป้าหมาย นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ทำนกระทำ มัน เป็นเครื่องมือ แล้วเครื่องมือนี้ ถ้าเครื่องมืออย่างนี้ มันเป็นเครื่องมือที่ไม่ออกนอกกลุ่มนอกทางเท่านั้น แล้วเครื่องมือในอริยสัจละ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคมันเป็นอย่างไร มรรคอย่างหยาบ เห็นไหม มรรคอริยสัจจนี้มรรคอย่างไร มรรคเกิดขึ้นมาอย่างไร วิธีการเกิดมรรคเกิดมาอย่างไร วิธีการทำทำอย่างไร วิธีการจะรักษาไว้ให้มันถึงที่สุด ให้มันสุกงอม ให้ผลไม้นั้นหลุดจากขั้ว เวลาพิจารณาไปแต่ละครั้งแต่ละคราวจนถึงที่สุด กิเลสมันหลุดออกไปจากใจนี้ ผลไม้นี้ประคองไว้ขนาดไหน

ดูเวลาผลไม้ที่มีราคาแพง เห็นไหม เวลาออกมาเขาต้องห่อไว้ เขาต้องรักษาไว้ เพราะมัน มีราคา ให้มันสุก ให้มันเป็นประโยชน์ขึ้นมากับเจ้าของนั้น นี่ก็เหมือนกัน วิปัสสนานี้เราต้องทะนุ ถนอม เห็นไหม ถนอมวิธีการของเรา ทะนุถนอมใจของเราเพื่อจะก้าวให้ถึงที่สุดนั้น จนกว่ามันจะ หลุดออกไปจากขั้ว จนกว่ากิเลสมันหลุดออกไปจากขั้วของใจ มันจะมีความรู้สึกอย่างไร สิ่งนี้มัน จะเกิดได้ทั้งหมด มันจะเป็นไปทั้งหมด

แล้วถ้าเราเป็นอย่างนี้ แล้วครูบาอาจารย์ที่ก้าวเดินไปผ่านเราข้างหน้าไปเป็นอย่างนี้ มันจะ ซึ่งใจขนาดไหน เห็นไหม นี่เรื่องของศาสนา ศาสนามันมีทั้งเรื่องอาหารจากกาย อาหารจากใจ ปัจจุบันนี้เรามีชีวิตอยู่ เราจะแสวงหาอยู่ เราจะทุกข์ยาก เราจะเหนื่อยขนาดไหน

เหนื่อยนะ การแสวงหาต้องเหนื่อย ขณะนี้เราแสวงหากันขนาดนี้ เวลาครูบาอาจารย์เรา ประพฤติปฏิบัติมันยิ่งกว่านี้อีก เห็นไหม อดนอนผ่อนอาหาร เอาตายเข้าแลกทั้งนั้นเลย แล้วสิ่งที่ เอาตายเข้าแลกผลมันเกิดขึ้นมาอย่างไร ผลเกิดขึ้นมาคือการรู้แจ้งใจ ผลเกิดขึ้นมาคือการปล่อยวาง

อันนี้ไง ถ้าปล่อยวางตามความจริง สิ่งนี้เป็นเนื้อแท้ของศาสนา เนื้อแท้ศาสนา สิ่งที่มีครูบาอาจารย์
ชี้นำ มันจะเข้าไปถึงตรงนี้ได้

ถ้าไม่มีอาจารย์ชี้นำนะ เราจะเห็นฝ่ายประชาสัมพันธ์ เราจะเห็นแต่การโฆษณา เราจะเห็น
แต่สิ่งที่สื่อ สื่อความหมาย อันนี้เป็นเรื่องเปลือกๆ เห็นใหม่ เห็นใหม่นี้ สิ่งที่เป็นเปลือกๆ สิ่งนี้เป็น
เปลือกผลไม้ แล้วเราก็คืออยู่กับมัน เพราะสังคมโลก

แล้วเราจะพยายามเข้าไปให้ถึงเนื้อแท้ของศาสนา มันถึงมีฝ่ายปริยัติ มีฝ่ายปฏิบัติ มีปฏิเวธ
แล้วสิ่งต่างๆ นี้อยู่กับเราคนเดียว คืออยู่กับใจของเราคนเดียว เวลาใจเราถึงที่สุดแล้ว พระพุทธ
พระธรรม พระสงฆ์ รวมลงเป็นหนึ่งเดียว หนึ่งเดียวนี่ก็เป็นภาวสวะ เจอพระพุทธเจ้าที่ไหน
ทำลายที่นั่น ทำลายพุทธะที่นั่น ทำลายภาวสวะที่นั่น ทำลายตัวตนที่นั่น ฟันออกไปจากสมมุติ มัน
เป็นวิมุตติ เอวัง